

حېكمه ته ګانې په يامبهړ موخه مه د

و

شتيک دهرباره ی ئیسلام

نووسینی فهيله سوف

ليو تالستوي

وهرکي ترانې له غره بيسوه

پاريزه ر يوئې اترالوي

مشتاق اقران الثقافه
www.ahlanmontada.com

www.ahlanmontada.com

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النِّقَافِي)

پراي دانلود کتابهای مختلف مراجعه: (منتدی اقرا النقای)

پژداینداشن چۆر به کتیب: سەردانی: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ النِّقَافِي)

www.igra.ahlamontada.com

www.igra.ahlamontada.com

للكتيب (کوردی ، عربی ، فارسی)

حیکمه ته کانی په یامبه ر موجه مه د

و

شتیک دهرباره ی نیسلام

ناوی کتیب: حیکمه ته کانی په یامبه ر موحه مه دو
 شتیك ده رباره ی نیسلام
 نویسنه: فه یله سوف لیق تولستوی
 وەرگیترانه: پاریزه ر یونس الراوی
 نه خشه سازی ناوه وه: محمد علی احمد
 سالی چاپ: ۲۰۱۰ ز
 شوینی چاپ: به پروت - لوبنان
 ژماره ی سپاردن: (۱۴۰۰) ی سالی (۲۰۱۰) ی به پټوه به رایه تی
 گشتی کتیبخانه گشتیه کانی پیدراوه .

حیکمه ته کانی په یامبه ر موجه مه د

و

شتیک دهر باره ی نیسلام

نووسینی فه یله سوف

لیو تۆلستوی

وه رگیترانی له عه ره بیه وه

پاریزه ر/ یونس الراوی

پیشکشہ بہ :

*رؤحہ فریشتہ کہی (مامؤستا مہ لا سہید
جہ مہ دہ مین گہ زنہیی)، ئہو مروّشہی فیّری
نایین و ژیانی کردم.

*سہرجہم خوینہ رانی (لیوؤ تۆلستوی) و
جہق و جہقیقت.

*ئہوانہی دان دہنن بہوہی کہ پہ یامبہر
موحہ مہد گہ ورہ ترین مروّشی مروّشیہ تی و
وجودہ.

ووشەيەك لە وەرگێژى ڕووسى

پىاوى مەزن رێزى پىاوى مەزن دەگرێت خوینەرانی زمانى
عەرەبى ئاشنان کەوا فەیلەسووف (کۆنت لىو تۆلستۆی) رۆماننوس
وچیرۆکنوس

دەخنەگر چاوەتەرس و دلێرو بەرگریکارە لە حەق و حەقیقەت
بەبێ ئەوەى ترسى لۆمەى لۆمەکاران هەبێت تا ئەو ئەندازەى
دەخنەى لە قەیسەرى ڕووسى و پىاوانى حکومەتى دەکرد
دەربارەى پێداویستى و گەرفتى هاوڵاتیان و کەم و کۆپى کەلى
بێئاگان.

چاودێرانى سیستەمى ڕووسىای ئەحکامە پەهاکانى ئەم وولات
تەنیا سەرسامى ئەم قارەمانیە ئەدەبیەن و نەترسانى ئەم
دەسەلاتە رەهایانە.

تۆلستۆی کارو کردەوێ رێکخراو کۆمەلانى مزگینیدەرى
مەسیحى لە (قازان) دەبینى چۆن کردەوێ گەلى دەخەنە پال
ئىسلام و پەيامبەرى ئىسلام کە پێچەوانەى ئەو پاستى و
دروستیانە کە لە ئىسلام و پەيامبەردا هەیه بۆیە غیرەتى حەق و

حه قيقه ده جوليښي كه پياميك بنوسيت تيايدا چنه
 فرموده يه كي په يامبه ر موحه مه د (درودي خواي ليبييت) ي
 هه لېزارد و قسه ي له سره كړد پاش ده سته پيكيكي شكومه ند و
 روون و ناشكرا به به لگانده وه .

ووتی: نه مانه فيرگه كاني خاوه ني شهريعتي نيسلامه ، كه خوي
 ده نويني له حيكايه تگه ريكي بالاو ناموزگاري به هادار، و مروف
 رينماي ريگاي پاست و دروست ده كات.

هيچ شتيك ده رباره ي فيرگه كاني ناييني مه سحيه ت كه م
 ناكاته وه و به ليني دا كه وا په رتوكيكي گه وړه بنوسيت و تيايدا
 زياتر ليكولينه وه بكات و زياتر فراوانتر بكات له ژير ناو نيشاني)
 موحه مه د .

كاتيك خوښنده وه يه كم بو ئه م په يامه كړد سه رسام بووم به
 حه قيقه و پراسته سه ر بلندانه ، و ئه م مه به سته پاك و دروستانه ي
 تولستوي .

حه ق پالنه ري سه ره كيم بوو بو و ه رگيتراني له زماني پووسي
 كه زماني فهيله سووف تولستويه بو سه ر زماني عه ره بي تووشي زور
 گرفت و ماندرو بوون هاتم له م وه رگيترانه كه وا گه رانه وه ي

فهرموده کان بوسه ر تیځسته ره چه له عه ره بیه کای که تۆلستوی
کاری تیادا کردووه .

هیواخو ازم نه م کاره خزمه تیځ به سه رجه م موسولمانان بیه خشی
و نه م دیار به پیشکesh به روژه ه لاتی ه کانی ده که م به گشتی و
نه وهش دوا ووشه مه .

وه رگیری پووسی

سلیم قبعین

"پیشه کی وهرگیری عه ره بی"

ستايش بۆ ئه لالا، ستايشيک شان له شانی نازه کانی،
 سوپاسگوزاری سه رجه م به خششه کانت ده که م که نایته ژماردن،
 کرنوشت بۆ ده که م له سه ر نه وه ی که منت له عه ده م هیناوه ته
 وجود، به رده وام گوناوه کانم بۆت به رز ده کړیته وه که چی به رده وام
 نازو نیعمه ته کانت بۆم داده به زیت، سویند به گه وره یی و مه زنی تو
 ته نیا تو شایه ن وشایسته ی په رستش کردنی، ئه ی په روه رگار تو
 گول و ئاسک و به هار و پیکه نین و کانیواوه کانت ئافراندووه، هه موو
 شته کان به لگه ن که تو خودایه کی تاک و ته نیایی، منم که داوا
 له که س ناکه م جگه له تو نه بیټ، چونکه به داواکاری له لای خه لک
 قیزه ون وه لی به داوایی له تو خوشه ویست ده بم له لات.

واده بینم گوناوه کان هارووشتی دۆزه خم ده که ن، وه لی که ئاوپری
 به زه یی و دلوفانیت ده ده مه وه ته نها به خششيک به هه شت ده بینم
 له گه وره یی تو بوه شیتته وه له وه ی که سزام بده بیټ.

خوداوه ندا زمانم ناتوانیت گوزاره شت له مه زن میهره بانیت
 بکات، به لام داواکارم له نووری ته جه للات که پینووسه که م جیگیر
 بکه بیټ بۆ نوسراوکردنی حه ق و حه قیقه ت، و ناشتی و ئارامی

به خششی به نده کانت بده ی له سر زهوی نه گهر سزایان بده بیت
نه وان به نده ی تون، و نه گهر بیان به خشیت نه و تو لیوورده و
به زه یی.

سه لات و سه لامی نه لالا له سر گیانی په یامبه ر موحه مه د، نه و
مروغه ی له کاتی ناوی زه ریا و ده ریاکان تال بوون به ته پایی
لیوه کانی ناوه کان وه کو هه نگووینیان لیها، نه و مروغه ی بت
په رستانی کرد به یه کتاپه رستان، نه و مروغه ی عه قل و دل و
گوئییه کان و چاوه کانی مروغه کانی کرده وه. نه و پیاوه ی نه لالا
پیووت: (به پاستی تو له سر ره وشتیکی به رزییت).

مایکل هارس له کتیبه جیهانیه که ی (سه د مروغه مه زنه که) که
په یامبه ری ئیسلامی به یه که م مروغی مروغ دؤست و مروغایه تی
ناوزه ند کردوه ده لیت: (من که مه سیحیم ده شزانم زوریک له
مه سیحه کان لیم زویر ده بن، به لام حق و حقیقه ت موحه مه د
که وره ترین مروغه که ناسیبیتم).

ویل دیورانت له (چیرۆکی شارستانی) ده لیت: (په یامبه ری نیسلام مه زترین مه زنه کانی میژوه).

خوینه ری به ریز ئه و کتیبه ی به رده ستت ماندووبونیک ی زور هیناویه ته به ر تیشکی خور، ئه و کتیبه هی نووسه ری گه وړه (کونت لیو تۆلستو) یه، رومانوس و ئه خلاقناس و مرقناس و چیرۆکنوس، له به ر ئه وه ی زوریک له زانیان و لیکوله روهانی ئه و سه رده مه به فه یله سوفی ده زانن، هه روه ها له چاپه پووسیه که و ته نانه ت له چاپه عه ره بیه که ش که (سه لیم قوبه عه یین) کردویه تی به عه ره بی له وه رگیران له پووسیه وه به فه یله سوف ناوی تۆلستوی هاتوه، ئه وه ش مانای هه موو شتیځ ده به خشیت و شایسته ی هه لگرتن ئه و ئالایه شه، ئالای فه لسه فه ی حق و حه قیقه ت.

ئه و کتیبه کتیبیک ی فه لسه فه یه ئه وه له لایه ک له لایه کی تریشه وه خاوه نه که ی فه یله سوفیک ی زور پوچوی ماهیه تی وجووده، بۆیه داواکارم له خوینه ری به ریز زور به ووردی بیخوینیته وه و بیر له نیوان ووشه و رسته و له نیه تی نووسه ر ووردبیته وه وه ولبدات تیپیکات.

من حه زم به وه رگیران نیه هه رچه ند له کاتی خویدا شتگه لیک ی یاسایی زۆرم له زمانی عه ره بیه وه وه رگیری کردیم کردوه، به لام

له بهر سه رقائیم به نووسین کاتی وه رگیزانم نیه، به لام کاتیځ نه و
کتیبه م ده ست که وت که زور تامه زړوی به ده ست هینانی بووم که
فه یله سوفیځی مه سیجی په رده ی حقیقه ت له سر ئیسلام و
په یامبه ره که ی ه لده داته وه بریارم دا له کاتی ئیستا واز له هه موو
خویندنه وه و نووسینیځ بهینم ده ست به وه رگیزانی نه و کتیبه
بکه م له زمانی عه ره بیه وه بۆ سر زمانی کوردی، وه لی وه رگیزانی
نه و کتیبه هه سستیځی زور نه فسووناوی پیبه خشیووم، هه ست به
ده سکه وتیځی گوره و مه زن ده که م.

زور که س پرسپاری نه وه م لیده کات: ئایا تۆلستوی موسلمان

بووه؟

منیش ده لیم:

گرنگ نیه موسلمان بیټ یان موسلمان نه بیټ، تۆلستوی به
شیوه یه کی گشتی له سر مروځایه تی و به رزه ره وشته کانی په یامبه ر
کاری کردوه، تۆلستوی هه موو حقیقه ته کانی ریالیزمی له یه ک
سه رچاوه ده دوزیته وه.

کاره کانم له وکتیبه :

۱- تیځسته عه ره بیه که م وه کو خوی وه رگیژاوه ته سهر زمانی کوردی به بی زیاده خستنه سهر، ئه وه ش بۆ ئه وه ی تیځسته کانی تۆلستوی به تام و رهنگی خوی بگاته ده ست خوینه ر، و هزر و بۆچوونی خۆم به دوور گرتووه له تیځه ل کردن به و کتیبه .

۲- له چاپه عه ره بیه که دا وه رگیژری عه ره بیه که شتگه لیکي زور زیادی خستبووه نیو ئه و کتیبه وه کو (هۆنراوه کای ئه حمده شه وقی ئه میری شاعیرانی عه ره ب، که له دواپی مردنی تۆلستوی بوی نووسیوه) و (هۆنراوه ی حافظ به گ ئیبراهیم بۆ تۆلستوی) و (په یامبه ر موحه مه د که ناو نیشانیکي نو سینیکي کۆمه لیک نو سه رانی رو سیایین) و (په یفه کانی نو سه ران دهرباره ی ئیسلام، که باسینکی دوور و دریژه که وا وه رگیژری پووسی زیادی کردووه من به باشم زانی ئه و شتانه له کتیبه که به یئمه دهره وه بۆ ئه وه خوینه ر ته نیا هزر و نو سینه کانی تۆلستوی به ر چاو بکه ویت.

۳- داوا ی لیبور دن له په یامبه ر و له پاشان موسلمانان ده که م چونکه له کانی تۆلستوی باسی په یامبه ر ده کات پاشگری دروودی

خوای لیبت یان سولات و سلا می نه لای لیبت نه نو سیوه،
منیش له بهر ه مان فاکته ره کانی خالی پیشووم نه م نو سیوه.

۴- کورته یه ک له زیان و کاره کانی (تولستوی)م، له سهره تای
کتیبه که باسکردوه بؤ نه وه ی خوینه ر زیاتر ناشنای نو سه ر
بیبت.

۵- وه ک ناماژم پیکرد نه وه کتیبتکی فلسفه یه بویه له زور
جیگا پیوستی به پوون کردنه وه یان شیکردنه وه هیه بؤ نه وه ی
همو که سیک تیبتگات، به لام من نه و کارم نه کرد واده زانم نه و
کارانه ش وه رگیژان نیه، به لکو شروفه کردنه و له قالب دانی هزو و
بؤچوونی نو سه ره.

۶- هندیک له فرمایشته کانی په یامبه ر له پووی ووشه گه رایه وه
به به راوورد له گه ل ټیکسته عه ره بیه راستیه که ی که له شه ش کتیبه
فرموده کانی په یامبه ر هاتوه یه کگر نیه، به لام من ده ستکاری
نه و ټیکستانه ی نو سه رم نه کردوه له بهر راسپارده ی زانستی.

۷- نامه که ی پیشه و موحممه د عه بده که بۆ تۆلستوی ناردوه
زۆر لام قه شنگ و پرر مانا بوو بویه وهرم گيراو ته سهر زمانى
کوردى له به شيكى تايبه تدا.

۸- له کوتايى کتیبه که کومه لیک وینه ی تۆلستويم داناوه بۆ
نه وه ی به رده وام نه و مرقفه گه وره یه مان له به رچاوان بیت.

له کوتايى داواکارم له نه لائه و کاره م لیوه ریگریّت وه کو
ده رختنى حق، و هیوادارم نه و کتیبه که لیکنک له کتیبخانه ی
کوردى بگریّت.

پاريزه ر/ یونس الراوى

۱۲/ توفه مبه رى/ ۲۰۰۹

((ليۇ تولستوى))

COUNT LEO NILOLAYEVICH, TOLSTOY

(۱۸۲۸-۱۹۱۰)

ژيانى:

لە (۲۸/ئاب/۱۸۲۸) لە (ياسنابوليانا) بەشى تولا لە روسىاي قەيسەرى لەدايك بوو، خانەوادەيەكى دەولەمەند باوكى ھەلگىرى نازناوى كۆنت ودايكى بەشازادە دەناسرا، لەتەمەنى سى سالىدا دايكى دەمرىت وپورى بەختوى دەكات، پاشان لە ۱۸۴۱ باوكيشى دەمرىت.

لە ۱۸۴۴ دەچىتە زانكۆى كازان كۆلىژى زمانەكانى رۆژمەلات، بەلام دواى سالىك كۆلىژەكەى دەگۆرىت و دەچىتە كۆلىژى ماف وەلى پىش تەواو كردنى خويىندى كۆلىژى مافىش جىدەھىللىت تولستوى ريگاي وانه وخويىندى لاي دلگىر نابىت بۆيە بريار دەدات خۆى خۆى رۆشنېر بكات ئەوەش لەسالى ۱۸۴۷.

لە ۱۸۵۱ پەيوەندى بە ھىزى سەربازى دەكات بەشدارى چەند شەرىك دەكات پاشان ئەو بەشدارىكردەنى وەك تراژىدىيى ژيان لەنىو نوسىنەكانى ئەدۆزىتەو بەتايىبەتى لە رۆمانى (شەر و ئاشتى) كۆپنەيەكى زۆرى شەرى تىادا بەدى دەكرىت.

دوای خانە نشىنى لە خزمەت سەربازى گەشتىك بۆ ئەوروپاي رۆژئاوا دەكات لەويا سەرسامى شوپوازي خويندىيان دەبىت پاشان دوای گەرانەوہى بۆ وولاتى دايك ئەو شىواز خويندەش لەگەل خۆى دەھىننىتەوہ بۆ نىشتمانەكەى ئەويش لەرىگای كردنەوہ خويندنگايەكى تايبەت بۆ مىندالانى جوتياران.

گۆشارىكى پەرورەدەى دەردەكات بەناوى (ياسنايا بوليانا) تىايدا ھزر وفەلسەفەى پەرورەدەى خۆى شرۆفە دەكات ولەنىو خەلكىش بلاوى دەكردەوہ.

لە ۱۸۵۴ گەمارۆ بەناو بانگەكەى سىياسەتبول دەبىننىت كاريگەرىكى زۆر دەخاتە سەر ھزر ونوسىنەوہى مرقۇفانىك وەك رشانەوہى نىو قوراوى زستانىكى سارد وسر گوزارشت دەكات.

پاشان دەگەرئەوہ ياسايا بوليانا بۆ ئەوہى مال ومولكە زۆر وفراوانەكەى بەرپوہببات وژيانىكى خوش بەرئە سەر وەك ھەر دەولەمەنىكى تر.

لە سالى ۱۸۶۰ بۇ دووهم جار گەشتېك بۇ رۇژئاوا دەكەت دواى گەرەنە وە رەخنەى توند ئاراستەى ولاتانى ئەوروپا دەكەت وە مادیەت وىي بەزەىى ونامرۆى وەسفىان لىوہ دەكەت.

ژيانى ھاوسەرى لە ۱۸۶۲ پىك دەھىتت پاشان گرنكى بە بەخىوكردى مەپ ومالات ئەدا.

لە سالى ۱۸۶۵ كۆمەلى وتار لەكوفارى پەيامنىرى رووسى بلاو دەكەتە وە.

تۆلىستۆى لەدوا سالانى ۱۸۶۹ خۆى فىرى زمانى يۇنانى دەكەت ، پاشان جىماوى سەرانى فەلسەفەى يۇنانى وەك (ھىراگلىتس وسوقرات وئەفلاتون وئەرسىتق.....ھتد) دەخوینىتە وە.

لە سالى ۱۹۰۱ كلىسای ئەرسەدۆكسى روسى تەكفىرى تۆلىستۆى دەكەت، ئەو كارەش لەرىگای برىارىك دەردەچىت بەناوى برىارى كۆمەلگای پىرۆز. تۆلىستۆى وەلامى ئەو برىارە تەكفىر كىرنە بەكتىبېك دەداتە وە لەژىر ناوئىشانى (ھاوارىك بۇ پىياوى ئاينى) تىايدا بەتوندى ھىرش دەكەتە سەر ئەوانەى كە بەناوى خودا بازىرگانى بەئاين وەدوشتە بەرزەكانى مرقۇپاىەتى دەكەن.

لەكۆتاي تەمەنى تۆلىستۆى دەگەرتتەوۋە نوسىنى چىرۆكى
فەنتازى ، ژيانىش دور لەشارەكان بەسادە وساكارى لەگەل ئەسپە
سپە بەفريبەكەى دەگوزەرتىت.

لە ۱۹۰۵ لىق تۆلىستۆى ئۆپزسىۆنى شۆرش دەبىت چونكە
رايدەگىنىت لەسەر بنچىنەى توندو تىزى وساختەكارى بناغەى
داكوتراو ، ورەخنە لە ئەحكامى ئىعدام كردنى بەكۆمەل دەگىت.
لە (۷/تشرىنى دووھ/۱۹۱۰) بەھۆى تووشبونی نەخۆشپەمى
سەخت لەقوگىدا گيانى لەدەست ئەدا، لەتەمەنى (۸۲) سالىدا.

دواى مردنى كلىساى ئەرسەدۆكسى رىگەر بوو لەوہى تەرمى
تۆلىستۆى بىتە نىو كلىسا ونويزى لەسەر بكرىت ونەيانھىشت
تەرمەكەى لە گۆرستانى مەسىحەكان بنىژىت، ئىستا گۆرەكەى
تۆلىستۆى بەتەنیا لە باخىكى ناوچەى (تولاى) سەر بەشارى
مۆسكۆيە.

تۆلىستۆى فەيلەسوف و پۆماننوس وچىرۆكنوس پەخنەگرى
پووسى.

وگەرەترىن ئەدىبى مۆفابەتى ومەلېرى ئالای مەزى
سۆشاليستى

تەنانت ھەندىك بەسەرکردەى رەوشت وسادەى ناوژەندى
دەكەن.

گرینترین نوسینەکانی تۆلستۆی

۱- (حیکمەتەکانی پەيامبەر موحەممەد، وشتێک دەربارەی ئیسلام).

ئەو کتێبە ی بەردەستە.

۲- (شەپ و ئاشتی)

ئەو کتێبە رۆمانە، لە دوو بەرگ، ۱۸۶۹ نوسیبویەتی، زۆریک لە ئەدەبناسان بەگەورەترین رۆمانی دادەنێن تاكو ئەمڕۆش.

۳- (ئاناكارینا)

ئەو کتێبە رۆمانە لە ۱۸۷۸ نوسیبویەتی، وێنەیەکی ریاڵیزی ژيانى پووسیاپیەکی ئەو سەردەمانەن کە تۆلستۆی تیایدا ژیاوە.

۴- مەرۆف و ژیان.

۵- مەرۆف بەچی دەژی؟/چیرۆک.

۶- سى پرسیار. /چیرۆک.

۷- ئاغا و خزمەتکار. /چیرۆک.

۸- پتویست بوو ئاگرە کە هەر بەپرۆشکی خۆی بکوژیتەو.

چیرۆک.

۹- شانسی پەرەردگار لە ناخە.

ھەزرى رەوشت بەرزى بەرگريکار خامۆشى توند رەوى دەکات.
ئەو کتیبە زۆرتىن کاریگەرى ھەبوو لەسەر رابەرى شۆرشى ھىندى
(ماتماھاند غاندی)، و (مارتن لۇسەر کىنچ) لە بەرگريکردنیاں لەنیو
سیاسەتى بەرگريکاری دژى توند وتیزى ، ھاندەر بوو بەرەو ئاشتى
وئاشتى خوازى.

۱۰- منالى. ۱۸۵۲

۱۱- ھەرزەکاری. ۱۸۵۴

۱۲- گەنج. ۱۸۵۷

۱۳- قەوقاز

لە ۱۸۶۲ نوسیویەتى، باس لە ئەزمونی خۆی دەکات لە جەنگ
کاتىك وەکو جەنگاوەرىك دەژىیت.

۱۴- ھونەر چیه؟

پێویستە ھونەر پرنیشاندەرى رەوشتە بالاگان بێت، وباشتەر وایە
سادە وساکار بێت، وگوفتوگۆی خەلکی گشتی بکات.

۱۵- مردنی ئیفان ئیلیشت.

نوسیویەتى لە ۱۸۸۶ چیرۆکیکی فەنتازىیە.

۱۶- ھیزی تاریکی. /۱۸۸۸/ شانتۆنامە.

۱۷- چیرۆکی شەیتان. /۱۸۸۹/

۱۸- زىندو بونەوہ /۱۸۹۹/ چىرۆك.

۱۹- كرىوتز سوناتا /۱۸۹۱.

۲۰- حاجى موراد.

قولايى زانىارى دەرووناسى تۆلىستۆى دەردەكە ویت، ولیھاتووی
نوسینی ئىستاتىكای ئەدەبى نوسەر دەسەلمینیت.

۲۱- ئەلبېر. /۱۸۵۹.

۲۲- دان پىدادانان. /۱۸۷۹.

۲۳- كلېسا و دەولەت. /۱۸۸۱. سیستەمى كۆمەلایەتى
وچەوساندنەوہى خەلك.

۲۴- كورتەى ئىنجیل. /۱۸۸۳.

۲۵- رۆزى دوايى. /۱۹۰۰.

۲۶- رەخنە شەكسبىر و شانۆگەرى. /۱۹۰۳.

(حیکمه ته کانی په یامبه ر موحه مه دو)

عبداللأ سه هره وهردی له هیندستان کتیبیکې ووته کانی
په یامبه ری نیسلامی نووسی هه بؤنم په رتوکه ی ناو نیشانیکی
هه لېژارد که نایه تیکی قورنانه که کتیبی پیروزی موسولمانانه
نایه ته که ده لیت:

(یریدون لیگفتوا نورالله بأفواهم ویأبی الله إلا أن یتن نور و لو
کره الکافرون) نایه تی ۸ له سوره تی (الصف) .

واته : (ده یانه وی روناکی نه لآ به فوی ده میان بکوژیننه وه ،
نه لآش به لینی داوه که روناکیه که ی ته واو بکات با بی باوه رانیش
دل گران بن) .

نه ووتانه ی په یامبه ر که له م په یامه باسم کردووه له په رتو
که که ی عبداللأ سه هره وهردی سوو دم وهرگرتووه .

ده مه ویت نه وه بلیم که ناینی نیسلام ناکوک نیه له گه ل رینمایي
سه رجه م ناینه کانی تر که وا رینیشاندن بؤ حق و حقیقه ت و
فرمان به چاکه و نکولی له خراپه ده که ن .

موحه مه د کی بوو ؟

موحه مه د دامه زرينه ر و په یامبه ری ئاینی ئیسلامه ، که باوه رداران و شوینکه وتوانی له هه موو گوی زه وی به ریللون که زیاتر له ملیاریك که س ده بن.

په یامبه ر موحه مه د له ناوچه ی عه ره ب نشینه کان له دایک بوو سالی (۵۷۰) ی زاینی. له دایک و باوکیکی هه ژار، سه ره تاي ژيانی شوان بوو له شاری مه ککه ، له مندا لیه وه ئاره زووی به ته نیای ده کرد له دهره وه ی شارو شوینه چوله کان تیایدا رامانی ده کرد له ئه للا ، له وساته عه ره به کان خه ریکی په رستنی سی سه دو شه ست بت بوون که وا جوړه ها قوربانیا ن پیشکesh ده کردن ته نانه ت مرو فیشیان ده کرده قوربانی بۆ خودا کانیان، له گه ل به رو پیش چوونی ته مه نی موحه مه د بروای زیاتر ده بوو که خودا کانی نه ته وه که ی ئاینیکی درۆ و هه له ن به لکو خودایه کی تاك و ته نها و حه ق هه یه که خودای هه موو نه ته وه کانه .

نهم بروایه پهره ی سهند له ده روونی موحه مه د تاكو هه لساو
 نه ته وه و خه لكی بانگه شه ی نهم بروایه ی كرد كه رڼو بو له د لیدا
 نهم هوکاره ناوه کیه پالنه ری بوو، موحه مه د خه لكی ناگادار
 كرده وه كه نه لا له وی هه لېزاردوه وه ك په یامبه ر بو نه وه ی
 نه ته وه كه ی ناموژگاری بكا و خوداش سروشی كردوه كه ناینه
 دروینه كه ی قوره یش بروخینی و چاویان روشن بکاته وه به حق و
 حه قیقه ت، نهم په یمانیه بانگی خه لكی كرد به پیی نهم سروشه ی
 بوی دابه زی و به و باوهره قووله ی خویه وه .

به كورتی نهم ناینه ی كه موحه مه د بانگه شه ی بو ده كرد بریتی
 یه له وه ی نه لا تاك و ته نیایه و هیچ خودایه ك نیه جگه له نه لا
 نه بیټ، و درووست نیه خودایه کی تر په رستش بكریت، و نه لا
 به زه یی و دادپه روه ره، و چاره نووسی كوټایی مړوځ به خودی خوی
 یه وه په یوه سته . نه گه ر مړوځ له سهر شه ریعته ی نه لا بروات و
 سه رجه م فرمانه کانی نه و به جی بهینیت و ناهه رمانی نه لاش

نه کات نه وکات له ژيانی دوايي واته روژی دوايي پاداشت ده کړيت به
 پاداشتيكي يه کجار زور، و هلې نه گړ دژي شه ريعه تي نه للا
 هه لسوکه وت بکا، و له سر هه واو نه فس بروات نه وا له روژی دوايي
 به سزايه کی به تين سزا ده دريت. و هه موو شتيك له دنيا فانيه له ناو
 ده چيت و ناميتي، ته نيا نه للا ده ميتنيتته وه.

به بې بړوايي به خودا وجي به جي نه کردن فه رمايسته کانی
 ژيانيكي پاست و دروست له نارادانيه.

نه للا فه رماني داوه که خه لکی خوشبوين و يه کتريان خوش
 بويت، و خوشه ويستی نه للا له نويزدايه، و خوشه ويستی خه لك
 بويه کتری له ريگه ي به شداری خوشی و ناخوشی يه کتر کردن و
 يارمه تي دان و ليبوردن له هه له، نه وساته ديتته دی.

نه وانه ي بړوادرن به خودا و روژی دوايي پيوسته هه ول بدن بړ
 دوور که وتنه وه له هه موو نه و شتانه ي شه هووه تي ده روونی و
 له ززه تي زهوی پاريزگاربن، و پيوسته له سريان که و ابن، و به لکو
 پيوسته خزمه تي روح بکن و زيده رهوی له خواردن و خواردنه وه

نه که ن و حرامه له سر باوه رداران که و ماده هؤشبه ره کان و مه شروباتی رۆحی بغونه وه، پټویسته خریکی کاری چاک و به ریک و پیکي نه نجامدانی بن.

موحه مه د نه یگوتوه من ته نیا په یامبه ری ئه للام و ته واو، به لکو باوه ری هیناوه به په یامبه رایه تی موسا و مه سیح و گوتویه تی جوله که و مه سیحیه کان نابیت زوریان لیبرکت که واز له ئاینه کانیا ن بهینن، به لکو پټویسته له سهریان وه سیه ت و فره میشی په یامبه ره کانیا ن ته واو بکه ن.

له سهره تای بانگه شه کردنی بۆ ئیسلام موحه مه د تووشی زوریک له تنگ و چه له مه و گرفت هات له لای ن خاوه ن کتیبه ئاسمانیه کانه وه، به لام ئه م ئیش و ئازاره ش له پیش تووشی زوریک له په یامبه رانی پیش خوی هاتوه کاتی نه ته وه که یان بانگی ری ئه لا کردوه، ئه م ئازاردانه ی موحه مه د نه بووه هوی لاواز بوونی یا

وازهینانی به لکو بوه هوی به هیژ بوون و سوور تر بوونی له سره
ته واو کردنی گه یاندنی په یامه که ی.

عهره به کان زور نایاب بوون له رووی خو به که م زانین و خو دور
گرتن له له ززه تی دنیا له گه ل برا باوه رداره کانیان و کاریان
خوشه ویستی و قه ناعه تیشان زور پیبوو وه په نجی خویان سهره ف
ده کرد له پیناو یارمه تی دانی برا باوه رداره کانیان له کاتی توش
بوونیان به گپرو گرفت.

کاتیکی زور تینه پری به سره هوله کانی په یامبه ر، تا وای
لیهات به ریشتنی کات خه لکان ده وریان لیدان و ریژیان لیگرتن و
به به رزی ده یانروانین بویه روژ به روژ ژماره ی باوه رداران به
موحومه د وپه یامه ناسمانیه که ی زیادی ده کرد.

به لام قاره مان و نازاکان له هاوه لانی په یامبه ر به چاوی توپه یی
سهیری بت په رست و گنده له کانیان ده کرد، بویه زیاتر هوله
کوشتیان خسته گه پ بۆ بانگه شه کردن بۆ ناینی نیسلام، و
دانپیانان به په کتا په رستی نه لا، و له گه ل نه وه شدا هاوه لانی

په یامبه ر خوینی ئه وانیان حه للاً نه کرد بۆ به ده ست هیئانی مال و سامان یان شتگه لئ له مه له زاته کانی دونیا، ئه وه له لایه ک له لایه کی تره وه سه ر شوری و خۆ به که م زانینیان قبول نه بوو به رامبه ر ئه و که سانه ی که و ا سوور بوون له سه ر مانه وه یان به گومرایی.

نه گه ر بلاو کردنه وه ی ئایینی ئیسلام به شیوه فراوانه که ی له سه ر ده ستی هاوه لانی په یامبه ر بۆ هه ندیځ له بوزاییه کان و مه سیحیه کانی دلگیر نه کرد بیټ ئه و ا ئه و پاستیه ناشاریته وه که موسولمانان له سه ره تای بلاو بوونه وه یان به زوهد و پاکی ژیا ننامه دا و خۆپاریزی و به رده وام بوون له سه ر کاری چاک، تا خه لکان و نه ته وه کانی ده ورو به ریان سه رسام بوون له و که ره م و ئه خلاق و خۆ نه رم نواندن و پاراستنی سپارده .

له پایه کانی ئیسلام شوینکه وتوانی فه رمان ده کات که و ا باشی بنوینن له گه ل مه سیحیه کان و جوله که کان، به تاییه تی له سه ره تای

ده سولات و فره مانی کردن، مامه له کردن و هه لئس و کهوت کردن به جوانترین شیوه و ریږگرتن هه تا کو نیسلام ریگهی دا شوینکه وتوانی ژنی مه سیحی یا جوله که بخوان و ریگه شی به ژنه کانیشیان دا له سر ئاینی خویان بمیننه وه ئه م شتانه ناشارد ریته وه له روونا کبیران که وا چ نیسلام ئاسانکاریه کی نه نجام داوه.

گومان له وه نیه که په یامبه ر موحه مه د یه کیکه له گه وره ترین چاکخوانان که وا خزمه تیکی زږد مه زن و له بیر نه چوونه وه ی پیشکه ش به ده سته ی کومه لایه تی کردوه شانازی ئه وه ی به سه که وا نه ته وه یه کی ریڼمویي کرد بۆ رووناکی حق وای کرد که وا بال بۆ ناشتی و ئارامی رابخه ن و ژبانی زوهد پله دارتر بکه ن و قه ده غه ی رشتنی خوین و قه ده غه ی قوربانی مړوفی وه ک قوربانی بکات و ریگای مه ده نیه تی به رووی ئه م نه ته وه کرده وه ئه وه ش کاریکی زږد مه زنه ته نیا که سیک ده توانیت پی هه لسیټ که هیژیکی پیدرا بیت و پیاوینکی وه ک موحه مه د شایسته ی ریژ و به خششه .

(پەيشەکانی پەيامبەر)

- خودایە خوڤووستی خۆت و کەسێکم پێبەخشی کە خوڤووستیەکی سوودی تۆم پێ بگەینێت.
- حەق بۆی، با تالیش بێت.
- براکەت سەربخە باستەمکار، یان سەم لێکراو بێت. پیاویک ووتی: سەری دەخەم لەکاتی کە سەم لێکراو بێت بەلام چۆن سەربخەم کاتی سەم کاربێت؟
- پەيامبەر ووتی: رینگبە کە سەم بکا، ئەو سەرخستنی تۆیە بۆ براکەت.
- ئەللا لەسەر زمانی پەيامبەر دەلێ:

کەسێک چاکەیک بکات، من بە دە یان زیاتر پاداشتی دەدەم و کەسێک خراپەیک بکات، بەک جار سزای دەدەم یان لێخۆش دەبم، کەسێک بستییک لێم نزیک بێتەو شەقاویک لێم نزیک دەبەو کەسێک شەقاویک لێم نزیک بێتەو زیاتر لێم نزیک دەبەو کەسێک

بەرۆیشتن بۆم بىت بەغاردان بۆى دەچم، وکەسىك بەقەد ھەموو زەوى گوناھ بکا، پاشان ھاوبەشىم بۆنەکا، لەرۆژى دواىى بەقەد زەوى لىبوردن و بەزەى پىدەبەخشم.

● خودایە بەھەژارى بىم ژىینە، و بەھەژارى بىم مریئە، و لەگەل کۆمەلانى ھەژاران ھەشرم بکە.

● بپوایى ھىچ یەکیکتان تەواو نیە تا ئەوێ بۆ خۆى خۆشى دەوێ بۆ براکەى خۆش بوێ.

● بەھەشت لە ژێر پى دایکەکانە.

● ھەلال ئاشکرایە، و ھەرامیش ئاشکرایە.

● بەزەى بکەن لەگەل ئەوانەى سەرزەوى 'بەزەى دەبى' ئەوێ لە ئاسمانە، لەگەلتان.

● پیاویك پرسى چ ئىسلامىك باشە ؟

پەيامبەر ووتى : خواردن بىەخشى و سلاو بکات لە وکەسێ دەیناسى و لەوێ نای ناسیت.

● دلەکانتان مەمرینن بەزۆرى خواردن و خواردنەو.

● خودا لەسەر زمانى پەيامبەر دەلیت :

خەزینە یەکی شاراوەبووم، وویستم بزنام، ئەفریندراوەکانم ئافراندا، پاشان منیان ناسی.

● باشتەین خێرکردن چاککردنەوێ نێوان خەلک و پاراستنی زمانە.

● هەر ژنیکی خۆی بۆندار بکات، پاشان دەرچیت بۆدەرەو و بەلای هەرکەسیک بروات بۆئەوێ بۆنی بکەن' ئەو ژنە داوین پیس هەزار دەرکری، و هەموو چاکەکانی بەزینا دەنووسری.

● دانیشتن لەگەڵ کەسیکی باش چاکترە لە تەنیا و تەنیا باشتەر بەبەرورد لەگەڵ دانیشتن لەگەڵ کەسیکی خراپ، و قسە ی چاک باشتەر لە بێدەنگی و بێدەنگی باشتەر لە قسە ی خراپ.

● زینای چاو سەیرکردنی شتی هەرامە، و زینای دەررونیش هیواو ئاواتە خوازی شتی خراپە.

● ئەوێ تورەبوونی خۆی کپ بکاتەو، لەکاتیکی لە توانای داهەبیت توورە بوونەکە ی بەکار بهێنیت و لەدەستی بێت، ئەوا ئەللا دلی ئەو کەسە پڕ دەکا لە ئارامی و باوەر.

● گۆپ یەکەم مەزلگایە لە مەزلگاکانی رۆژی دوايی. باشتەین جیهاد ئەو کەسە ی جیهادی دەررونی خۆی بکا لە پیناو خودی ئەللا دا.

• نه گهر پیاو چووہ ناو نویژده وه و ئه وه ئه لالا به رامبه ری دوه ستيټ.

• نه لالا حه زده کات به نده کانی ببينيټ که به دواي په یدا کردنی رۆزی حه لالن.

• نه وه ی ئارام له سهر نه خوښی و ژیر ده ستي بگريټ، نه لالا قهره بووی ده کاته وه.

• زريانی ژیر چوونی ئايين سی شته :-

زانایه کی له ئايين دهرچوو، و پيشه وایه کی سته م کار، و موخته هيديکی نه زان.

• دونیا له زه ته، و باشتري له زه تي دوونیا زنی باش و پاريزگاره.

• درؤکردن دوور که وتنه وه یه له باوه پ.

• شته کان ببه سته وه له شوينی خو ی، ئینجا پشت به خودا ببه سته.

• هيچ په رستش کردنیکی نه لالا ناگاته بیرکردنه وه.

• خوشه ويستيت بوشتيک کویر و که پت ده کات.

- باوهری هیچ مړوځیک ته واو نابیت تا نهو شته ی بوځوی پتی خوښه بڼ براکه شی پتی خوښ بیت.
- باشتیرین ووشه که درکابیت (له بید) ی شاعیر ووتویه تی: هه موشتیک بیجگه له نه لالا پوچه له.
- نایا هه والی باستر کرده وه یه کتان پیبده م له به روژ بوون و نویژ خویندن و شت به خشین:—

ووتیان: به لی نه ی نیردراوی نه لالا.

فهرمووی:— له پیناو نه لالا خه لک ناشت و چاک بکه نه وه.

- یه که م نه فریندراو که نه لالا نافراندی (عه قل) بوو پاشان پتی گووت: به ره و پوویه، به ره و پوو بوو، پاشان ووتی: پشت بکه، پشتی کرد.

نه لالا ووتی سویند به م زنی و شکومه ندی خوم هیچ نه فریندراویکم وه ک نه م نافرینده یه خوښه ویست نیه له لای من وه کو

تو، له بهر تو ودرده گرم، له بهر خاتری تو ده به خشم، به هوی تو
پاداشت ده کم، به هوی تو ش سزاش ده دم.

- نازا نه و که سه نیه که زوو مملانی ه لگیر سینې، وه ل نازا
نه و که سه یه که خودی خوی راگیر بکا، له کاتی تووړه بووندا.
- رازی به به وهی که نه ل لا بوی به ش کردوی، ده بیته
ده وله مه نترین خه لک.

- عومری کوړی خه تاب چووه مالی په یامبه ر، بینی
په یامبه ر له سره حه سیریک پال که وتووه که له سره جه سته ی
جیماوی حه سیره که ی تیا ده رچوو بوو.

ووتی: په یامبه ری خودا بوی فو رشیک ناهینی له جیاتی نه م
حه سیره، نه ی تو که وره ی ه موو جیهان نیت؟

په یامبه ر به زه درده خه نه یه که وه ووتی: - من چیم له دنیا،
وینه ی من له گه ل وینه ی دنیا، وه ک سواریک به ریکاوه له هاوینیک
که رم بۆ ساتیک داده به زینه ژیر سایه ی دره ختیک بۆ چه ند ساتیک
له رۆډا پاشان شوینه که ی جیده هیلیت و ده روات.

• دوو تایبه تمه ندی هه یه، له هه ر که سیک بیته جی ئه لالا به سوپاس گوزار و ئارامیان ده نووسیت:

ئو که سه ی سهیری ئاینی که سی له خۆی به رزتر بکات، پاشان دوا ی ده که ویت.

ئو که سه ی سهیری دنیای له خۆی نزم تر ده کات، پاشان ستایشی ئه لالا ده کا له سه ر ئه وه ی پله ی له و به رزتر کردووه.

• پیاویک هاته لای په یامبه ر سه لامی خوا ی لیبت ووتی: من خوشتم ده وی، په یامبه ر فه رمووی سه یرکه چی ده لیبت ؟ ووتی: سویند به ئه لالا خوشتم ده وی (سی جار دو باره ی کرده وه)، په یامبه ر ووتی ئه گه ر پاست ده بیژی چاو له و کردار وه زانه م بکه که وایلی کردوویت خوشتم بویت.

• ئه گه ر ویستت باسی خه لک به خراپه بکه یت، بیر له خراپه کانی خۆت بکه ره وه بۆ ئه وه ی بتگه ری نیته وه له باسکردنی خراپه کانی خه لک.

• میلنیک هه نګاو بنی بۆ سەردانی نه خوښ، دوو میل هه نګاو بنی بۆ چاک کردنه وهی نیوان دوو کهس، ئازار و شت له سەر رتګا لابه ره به چاکه بۆت ده نووسریت.

• پاریزګاری بکه، هیچ چاکه یه ک به کهم مه زانه با به تال کردنی گۆزه یه ک له قاپی ئاو بارانیش بیت، یان به پیکه نینه وه به برای ئاینیت بګه ییت، و نه که ی جل و بهرګت له ژیر پیت یان له دوات بخشیت، چونکه جل دریزی له خۆ به ګوره زانینه، ئه لاش ئه م کاره ی خۆ ناویت.

ئه ګر که سیک قسه ی پیس و ناشرینی کرد دهرباره ی سیفه تیک که هه ته، تو ناشرینی مه که به و سیفه ته ی که هه یه تی، به لکو لیکه ری خۆی و رتګای خۆی، پاداشتیش بۆ تویه، جوینیش به هیچ کهس مه ده.

هه رکهس سته م له کرینکاریک بکات و کریتی پینه به خشیت، ئه لالا کرده وه باشه کانی پوچه ل ده کاته وه، و بۆنی به هه شتی ل قه ده غه ده کات.

(نژای په یامبه ر)

• ئه ی زیندووی نهر، هیچ خودایه ک نیه جگه له تۆ نه بیت، به سۆزی تۆ په نا ده گرم، له گونا مه کانم ببوره، کاره کانم چالاک وچاک بکه، دلته نگیه کانم لابه ره به دلوفانی خۆت.

• لیم خۆش بیه چونکه که سیك ناتوانیت له گونا می مه زن خۆش بیت ته نها خودایه کی مه زن نه بی، پاسه وانیم به چاوه کانت لی بکه که هر گیز ناخه ون، پاریزیم لی بکه به و کوچه یه ی که نارمیت، میهره بانیم له گه ل ده سلاتت له سهر م بنوینه، تۆ هیوای منی، چه ندیک له ناز و نیعمه ته کانت پیت به خشیوم که سوپاس گوزاریم که م بۆ کردوویت، وچه ندی به لات بۆمن ناوه ته وه ئارامیم که م گرتوه، ئه ی ئه وه ی که چاک سازیه کانت ته واو نابیت، ئه ی خاوه ن ئه و نیعمه تانه ی که نا هینرینه ژمار، رزگارم بکه له وه ی تیایدام، یارمه تی دهر م به له وه ی به سه ریه وم له وه ی که نار دوته خوار له به ر خاتری روخساری به خشنده ت.

• په یامبه ر به کژمه لیک له هاوه لان و شویتکه وتوانی فهرموو (وه رن په یمان بده ن که هاوه ل بۆ نه لالا نه نینه وه، و دزی نه که ن و داوین پیسی نه که ن، و مناله کانتان نه کوژن و قسه به دهمی که س هه لته به ستن له ژیر ده ست و پتیه کانتان، و نا فهرمانیم نه که ن

له کاری چاکه، هرکه سيك وه فاي هه بيټ بهرامبه ر به م په يمانه ی نه للاً پاداشتي ته وای دده داته وه.

• روژگار ی دیت هیچ شتيك له ئیسلام نامین ی ته نیا ناوه که ی ده مین ی، و ئاین نامین ی ته نیا سومبله گانی ده مینیت ته وه، به خشنده ی له دل ته کان دهرده چیت و روژی هه لال که م ده بیټ و هرام زور ده بیټ.

• له پاستیدا ژنان هاوشانی پیاوانن.
• زانستیك كه سوود مهند نه بیټ، وه كو خه زنه يه ك كه نه به خشریت.

• له نه خلاق ی باوه رددار به دهره، ده ست پانكر د نه وه و ئیره یی بردن، ته نیا له داواكر دنی زانست نه بی.

• نه للاً ئاسمانی به سی شت پازانده وه : خوړ و مانگو نه ستیره کان.

زه ویشی ئارایش كرد به سی شت : زانایان و باران و ده سه لاتداری داد په روه ر.

زانست پیشه وایه، کاریش شوینکه و توویه تی، به خته وهران وهری ده گرن و بی به ختانیش لی بیبه شن.

• کاتيك زانایه ك له دوونیا دهرده چیت وه كو نه وه وایه كه چرایه ك له مالتيكي تاريك ديه چيته دهره وه.

• خودا گیان نه مکه یته به لاو گرفت، ته نانت بو دوزمنکانیشم.

• نه لالی به رزو شکومه ند رژی دوا یی ده فهرموئ : نه ی کوپی ئاده م نه خو ش که وتم سهر دانت نه کردم : ده لی چون سهر دانت بکه م کاتی تو خودای هه موو جیهانی، ده فهرموئ نه ی نه تزانی فلان نه خو ش که وت سهر دانت نه کرد، نه گهر سهر دانت بکردبوا به منت لای نه و ده دوزیه وه، نه ی کوپی ئاده م داوای خواردنم لی کردی پیت نه به خشیم : ده لی چون خواردن پیت بدده م له کاتی تو خودای هه موو جیهانی، ده فهرموئ نه ی نه تزانی فلان به نده ی من داوای خواردن لی کردی پیت نه دا خو نه گهر پیت ببه خشیا به لای من ده سنت ده که وت. نه ی کوپی ئاده م داوای ناوم لی کردی تو ش نه ت دامی : ده لی چون ناوت پی بده م له کاتی تو خودای هه موو جیهانی، ده فهرموئ به نده ی من فلان داوای ناوی لی کردی تو ش نه ت دایی، نه ت زانی نه گهر پیت بدابا نه مرو لای من ده سنت ده که وت.

کار بو دونیات بکه وه کو نه وه ی تا هه تا نه ژیت، و کار بو رژی دوا یت بکه وه ک نه وه ی به یانی ده مریت.

• نه وه ی درق بکات گونا ه بار ده بیت، نه وه ی گونا ه بار بیت له ئایین ده رده چیت، نه وه ی له ئایین بجیته ده ر ده چیته دوزه خ.

"مروؤ و ژيان"

موخەمەد پەيامبەری ئیسلام هەلسا بە کاریکی زۆر مەزن ئەویش رێنموی کردنی بت پەرستان، ئەوانەی هەموو ژيانیان لە شەپری ناوێ خۆی و پێزانندی خۆینی مروؤ پابورد کردبوو، موخەمەد رێنشاندهر بوو بۆ کۆتای هێنان لە نەریتی قوربانیکردنی مروؤ بۆ بتهکان.

موخەمەد ئەللائی تاک و تەنیا ی پێناساندن، چاوەکانیان بە پوناکی باوەڕ رۆشەن کردن.

ئەوێ ویستی لیکۆلینەوێ ئەوێ هەیه، کە ئایا ئیسلام ئاسانکاری یان بارگرا نی مروؤی کردووە؟ پێویستە قورئان بخوینێتەو لە مانا ووشەکان پامان بکات، لە نێوان و پشت دێرەکان بپوانیت.

ئەو کتیبە ی موخەمەد هێنای یە کگری زۆری تێدا یە کە نیشک دەخاتە سەر رۆحی شکۆمەندی ئیسلام، لە ئایەتێکی قورئان هاتو:

(واعتصموا بحبل الله جميعا ولا تفرقوا و اذكروا نعمه الله عليكم اذ كنتم اعداء فالف بين قلوبكم فاصبحتم بنعمته اخوانا و كنتم على

شفا حفره من النار فانقذکم منها کزک یبین الله لکم یتاته لعلکم تهتدون) ١٠٣ سوره نل عمران.

(مه مووتان ده ست به په یمانی نه للاوه بگرن ولیک جیا مه بڼه وه ونازی نه للا بخه نه وه هوشتان له کاتیک دوژمنی به کتر بوون په روه ردگار دلکانتانی به کخست به نازی نه و برایه تیتان هاته بوون نیوه له سر لیواری هه لیدیږی ناگردابوون به و شیوه به نه للا به لکه کانی پوون ده کاته وه به لکو ریځای پاست بگرن).

من یرکیم له سهرمه ستان به په یامبه ر موخه مه د که نه لالی تاک وته نیا هه لیبژارد بو نه وه ی کوتا په یام له سر دهستی نه و بلاوه بکات، نه ویش ببیته دوا په یامبه ر.

شهریعه تی قورشان پوژگاری سهرانسری جیهان ده گریته وه، چونکه له گه ل عه قل و حیکمه ت به کگرو گونجاوه.

(په یامی پیشه وړ موحه مه د عه بده)

خوالی خوش بیت پیشه وړ و زانا شیخ موحه مه د عه بدو
په یامیکی بڼه یله سوف تولستوی نویسی له بهر گرنگی نه و په یامه
له م کتیبه ش هاتووه .

نهی چه کیمی پایه بلند.....تولستوی :

شانسی ناسینتمان پی نه به خشره به لام بی به ش نه کراین
له ناسین له گه ل رڅخت، نه وه ش له سره مانه وه رووناکي مزرت
دهرکوت، دهرکوت له هرزمان خوره کانی تیوره کانت،
خوشه ویستیت ناو ته نیو عه قلمه ندان و دهروونت.

نه لا رینمایي مه عریفه ی سروشتی کردوی نه و سروشته ی
خه لکی تیادا نافراندووه، راگیری کردوی به سر نامانچیک که
مروغه کان به دواووه یین.

گه یشتی به وه ی که مروغه هاتو ته نه م وجوده بڼه وه ی
به زانست بروا به پرنگا و به روبوم بگری به کارکردن تاووه کو
به روبومه که ی ماندوو بوون بیت بڼه وه دهروون به سیته وه .

هه ستت به به لاگردوه که دیته خواری مروفه کان کاتیك له ریځه ی
پاکي لاده دن به وه ی به کارده هیڼ هیزه کانیان که نه یان به خشویه
بوڼه وه ی به خته وه ربن پشوویان نه ماوه نارامیان لی براوه .

سه یر لیکردنی سه یری ثابینت کرد که وا په رده ی چاولی کردنت
پچراند، به هویه وه گه یشتیه پاستیه کانی به کتایی خودا و ده نگت
به رزکرد بانگی خه لك بکه ی بو ڼه وه ی که خودا ری پاستی
نیشانداویت.

هه نگاوت له پیشیانوه هه لگرتووه به کارکردن بو ڼه وه ی چاوت
لیبکه ن به قسه کانت عه قله کانت ریڼمایي کرد و به کرده وه کانت
هاندهری بالای و شکومه ندی بوویت.

هه روهك چوڼ بو چوونه کانت رووناکی بووه سه یر لیښیواوان پی
ی ریڼموی بوون، نمونه شت له کارکردن پیشه وا بوون ریگا
به ره کان شوین پیت که وتوو بوون هه روهك چوڼ وجودیه که ت
هوښداری خودا بووه بو ده وله مه ندان ښاواش دریژ کردنه وه ی بو
ده ستریزلی لاوازو هه ژاران بووه .

به رزترین شکومه ند به زمانیه وه و گه وره ترین پاداشت ده ست
که وتوه له سه ر ماندوو بوونه کانت له ناموزگاری و رینیشاندان
نه وه یه که بی ناگایان ناویان ناوه بی به ش و دورکه وتنه وه.

نه وه ی سه رانی ثابین نه جامیان دا دژ به تو هیچ رووداوېک نیه
جگه له اعترافیان رایانگه یاند بو خه لك که تو له نه ته وه ی
سه رلیشیتووان نیت، ستایشی نه لالا بکه له وه ی که جیمان هیشت به
قسه کانت هه روهك تو جیت هیشتن له بپروا و کرده وه کانیان.

له گه ل نه وه ش ناواته خوازین که ده روونمان نوی ببیته وه به
موزه ی پینووسه که ت له داهاتووی روزانی ته مه نت نیمه ش داواکارین
له نه لالا که ته مه ن دریزت بکا و هیزه کانت بپاریزیت و ده رگای
دله کان بکاته وه بو تیگه یشتن له قسه کانت و ده روونه کان هاژووش
بکا بو چاولیکردنت له کار و کرده وه کانت، سه لامت لی بیت.

برات

موحه مه د عه بده

وينه كاني ليږ تولستوي

21 • Л. Н. Толстой и А. М. Горький

Ясная Поляна, 1900 г.

Л. Н. Толстой и А. М. Горький

- رینمایەکانی موخەمەد حیکمەتگەرایەکی بالان، ونامۆزگاری
نۆر پێویستی ژيانن، مەوۆ بەرەو رێگای پاست رینموی دەکات.
- شەریعەتی قورئان پۆزگاری سەرانسەری جیهان دەگریتەو،
چونکە لەگەڵ عەقل و حیکمەت یە ککر و گونجاو.
- تەنیا ئاینیک وجودی هەیه، باوەپی پاستگۆیانە وانا زانم هەلەم
لەو شتە کردبیت

ناوهرۆك

بابەت	لاپەړه
پېشكەشه به:	۴
ووشه يەك له وەرگيرى پووسى	۵
ژيانى:	۱۵
(حېكمه تەكانى پەيامبەر موخەمەد)	۲۳
موخەمەد كى بوو ؟	۲۴
(پەيغەكانى پەيامبەر)	۳۱
(نزاى پەيامبەر)	۳۹
"مروڤ و ژيان"	۴۲
(پەيامى پېشەوا موخەمەد عەبدە)	۴۴
ويئەكانى ليژ تۆلستوى	۴۷
ناوهرۆك	۵۵